

A young man with a goatee, wearing a white hairnet and a blue apron over a white t-shirt, is smiling at the camera. He is in a kitchen or food preparation area, with shelves and equipment visible in the background. The lighting is bright and even.

Opleidingsoverleg en
personeelsadvies maken
voedingsindustrie
sterker op de arbeidsmarkt

IPV
Opleidingen en
personeelsadvies

2013 | 2014

*“Het sectorakkoord
spoort voedingsbedrijven
aan om nog meer
in te zetten
op opleiding.”*

Waar vinden we personeel over 5 jaar?

De Belgische voedingsindustrie

De voedingsindustrie verwerkt grondstoffen, afkomstig uit landbouw en visvangst, tot voedingsproducten voor mens en dier. Tot de voedingsindustrie horen zeer diverse subsectoren als koekjesfabrieken, brouwerijen en frisdrankproducenten, de zuivelsector of de vleesverwerkende nijverheid. De Belgische voedingsindustrie telt in totaal 4.300 bedrijven die samen bijna 90.000 werknemers tewerkstellen, van wie ongeveer twee derde arbeiders en één derde bedienden.

Sterkhouder binnen de industrie

Met een relatief constante tewerkstelling is de voedingsindustrie een sterkhouder binnen de totale Belgische industrie. Conjunctuurwisselingen hebben weinig impact op het globale niveau van de werkgelegenheid binnen de sector. Ondanks de doorgedreven automatisering en informatisering blijven menselijke arbeid en knowhow een belangrijke factor in de ontwikkeling, productie en marketing van de producten.

Uitdagingen van de arbeidsmarkt

Toch stellen zich een aantal uitdagingen op vlak van tewerkstelling. De krimpende arbeidsmarkt zorgt ervoor dat voedingsbedrijven steeds meer moeite moeten doen om vacatures ingevuld te krijgen. Nieuwe werknemers aantrekken en de huidige zo lang mogelijk houden is van strategisch belang geworden. Daarnaast is het een uitdaging op zich om oudere werknemers langer aan de slag te houden. Net zoals in andere sectoren zet het vergrijzingsproces zich ook in de voedingsindustrie met rasse schreden voort. Aandacht voor opleidingen, functionele mobiliteit, aanpassing van jobs en werkbaarheid zullen nodig zijn om werknemers een loopbaan lang aan de slag te houden.

IPV, van opleidingsadviseur naar personeelsadviseur

In de loop der jaren heeft de sector via haar opleidingsorganisatie IPV een belangrijke hefboom ontwikkeld om de uitdagingen van de arbeidsmarkt aan te gaan. Goed twintig jaar geleden startte IPV met opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven voor risicogroepen. Al snel evolueerde dit naar opleiding voor iedereen, en sinds ongeveer tien jaar is de werking breed opengetrokken naar ondersteuning van opleidingsplanning en leerbeleid.

Om de toekomstige uitdagingen ten volle het hoofd te kunnen bieden, hebben de sociale partners aan IPV een nieuwe missie meegegeven. In een notendop: IPV moet van een opleidingsadviseur evolueren naar een personeelsadviseur. IPV moet voedingsbedrijven en hun werknemers een voordeel geven op de arbeidsmarkt van de toekomst, vooral door de juiste competenties te voorzien en te ontwikkelen. En door bedrijven te ondersteunen met een lange termijnvisie op personeelsplanning, functies en werknemersbehoeften.

Versterkt overleg op bedrijfsniveau

De sociale partners maakten afspraken in het lopende sectorakkoord om de bedrijven uit de voedingsindustrie aan te sporen om nog meer in te zetten op een goed overlegd opleidingsbeleid, met bijzondere aandacht voor risicogroepen. Hierbij kunnen bedrijven en werknemersvertegenwoordigers beroep doen op ondersteuning van IPV. Ze kunnen bij IPV terecht voor informatie, een praktische gids, advies en coaching.

Wie volgt er opleiding?

Werknemers opleiden blijft kerntaak IPV

De IPV-opleidingen doen het goed, ook buiten de grenzen van de sector. IPV werkt voor een brede groep van werknemers. In de eerste plaats voor de arbeiders en bedienden uit de voedingsindustrie (paritaire comités 118 en 220). Maar ook werknemers uit andere sectoren en paritaire comités kunnen IPV-opleidingen volgen dankzij overeenkomsten met hun sectororganisaties. De deelnemers buiten PC 118 en 220 nemen de laatste jaren toe.

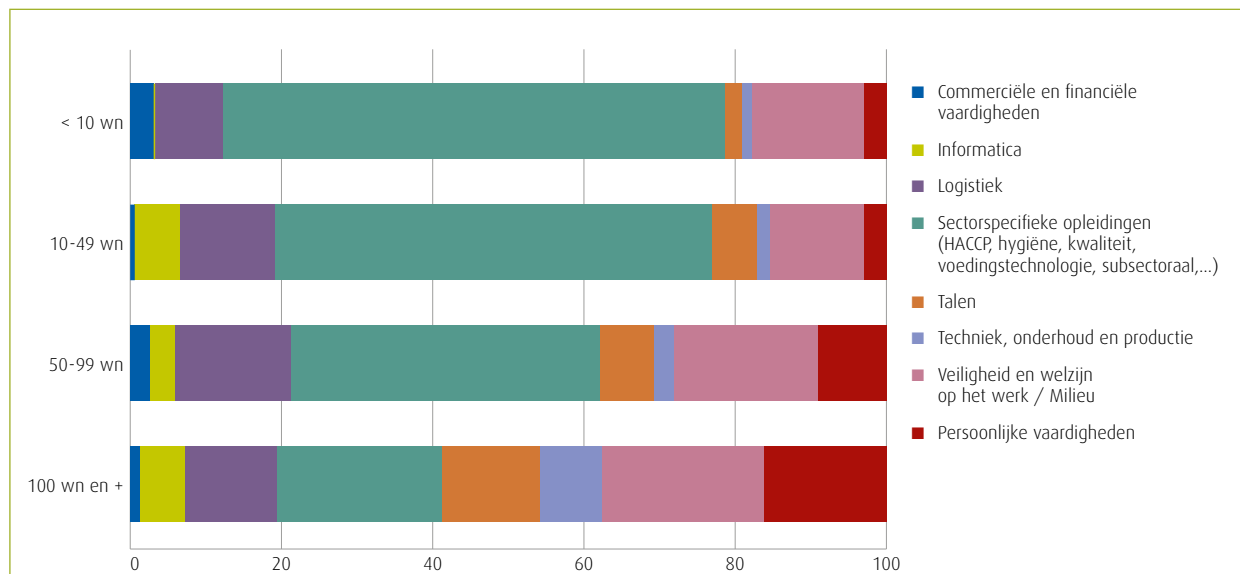
Bijna 34.000 deelnemers

In 2013 volgden **bijna 34.000 deelnemers** een IPV-opleiding. Ongeveer 90% daarvan behoorde tot

PC 118 en 220. Daarnaast namen vooral uitzendkrachten, patroons en meewerkende echtgenoten en bedienden van het aanvullend nationaal paritair comité deel aan de IPV-opleidingen.

Sectorspecifieke opleidingen meest populair

Binnen de voedingsindustrie waren de sectorspecifieke opleidingen, voornamelijk in het domein van kwaliteit en voedselveiligheid, het meest populair, met een aandeel van bijna 30%. Opleidingen die te maken hebben met veiligheid en welzijn op de werkvloer scoorden ook goed.

Vanaf 20 werknemers neemt ruim 2 van de 3 voedingsbedrijven deel aan IPV-opleiding

IPV bereikt ruim twee van de drie voedingsbedrijven met meer dan 20 werknemers. Ook kleine bedrijven, veelal bakkerijen, vinden jaar na jaar beter hun weg naar de IPV-opleidingen. In 2013 maakte 10% van de bedrijven met minder dan 20 werknemers gebruik van het opleidingsaanbod.

	% bereikte werkgevers	% bereikte werknemers
<10		7,4%
10 - 19	10,4%	28,0%
20 - 49		55,5%
50 - 99	71,1%	81,8%
>100		97,3%
Totaal	20,5%	20,5%

Eén op vijf werknemers in de voedingsindustrie volgt een IPV-opleiding

De impact van IPV binnen de voedingsindustrie neemt jaar na jaar toe: ruim 17.000 werknemers, één op vijf, volgde in 2013 een IPV-opleiding. In 2007 bedroeg dit aandeel nog maar 14%.

Gelijk aandeel arbeiders - bedienden

Arbeiders en bedienden worden ongeveer in gelijke mate bereikt, ongeveer 20%.

Statuut	2007	2010	2013
Arbeider	13,3%	17,1%	19,5%
Bediende	14,3 %	17,0%	21,5%
Totaal	13,6%	17,1%	20,1%

Bereik werknemers per statuut, in % van het aantal werknemers

Vrouwen volgen minder opleiding

Vrouwen komen opmerkelijk minder aan bod dan mannen. Net zoals andere jaren was dit ook in 2013 zo. Slecht 13% van de vrouwelijke werknemers volgde een IPV-opleiding, terwijl dit bij de mannelijke werknemers maar liefst 24% is.

Geslacht	2007	2010	2013
Vrouw	10,0%	11,5%	13,5%
Man	15,7%	20,3%	24,4%
Totaal	13,6%	17,1%	20,1%

Bereik werknemers naar geslacht, in % van het aantal werknemers

“Ruim één vijfde van de 45-plussers volgde in 2013 een IPV-opleiding.”

Ruim een op vijf werknemers die IPV bereikt, is laaggeschoold

Van alle werknemers die IPV in 2013 bereikte was ruim een op vijf laaggeschoold (LO + LSO) en bijna de helft middengeschoold (HSO). Ongeveer 30% was hooggeschoold (bachelor + master).

Lager onderwijs	6,0%
Lager secundair onderwijs	16,9%
Hoger secundair onderwijs	46,3%
Bachelor	16,2%
Master	14,6%
Totaal	100,0%

Anders bekeken: naast ongeveer een op drie van de hooggeschoolden en ongeveer een op vijf van de middengeschoolden, leidde IPV toch telkens ruim een op tien van de werknemers met een diploma lager onderwijs of een diploma lager secundair onderwijs op.

Lager onderwijs	9,9%
Lager secundair onderwijs	15,8%
Hoger secundair onderwijs	19,7%
Bachelor	38,5%
Master	28,5%
Totaal	20,1%

Eén vijfde van 45-plussers volgt IPV-opleiding

Oudere werknemers komen ruim aan bod in de IPV-opleidingen. In 2013 bereikte IPV ruim één op vijf van alle 45-plussers.

Leeftijdsklasse	2007	2010	2013
< 30 jaar	12,7%	12,0%	14,1%
30 - 44 jaar	14,4%	17,9%	21,4%
45 en + jaar	13,1%	20,1%	22,6%
Totaal	13,6%	17,1%	20,1%

Bereik werknemers per leeftijdscategorie, in % van het aantal werknemers

Kan opleiding nog verder **geprofessionaliseerd** worden?

Investeren in opleidingsinfrastructuur

Opleiding tot verpakkingsoperator

In juni 2012 opende het Vlaams Huis van de Voeding in de oude Rodenbach-bottelarij in Roeselare. Op deze site opende tegelijk het **Opleidingsatelier van de Voeding**. Werkzoekenden, uitzendkrachten, werknemers en scholen krijgen hier een praktijkgerichte opleiding 'verpakkingsoperator'. Voedingsbedrijven die hun werknemers laten opleiden kunnen beroep doen op IPV voor een financiële tussenkomst. Sinds de start werden er 296 mensen opgeleid.

Opgeleide werknemers nodig om geautomatiseerde productieprocessen te beheren

De productieprocessen in voedingsbedrijven zijn steeds meer geautomatiseerd. Om deze productielijnen te besturen en superviseren hebben werknemers een stevige achtergrond nodig. Ze moeten beschikken over voldoende logisch denkvermogen en probleemoplossend denken, om bijvoorbeeld pannes te kunnen diagnosticeren en oplossen.

Het project **KeyProcess** wil ervoor zorgen dat (toekomstige) werknemers de nodige competenties kunnen verwerven om mee te draaien in de voedingsbedrijven van de toekomst.

In 2013 ging het project van start, met als eerste realisaties: de uitbouw van specifieke opleidingsinfrastructuur voor de voeding in een opleidingscentrum van Le Forem te Moeskroen, de ontwikkeling van een opleidingsaanbod voor verschillende subsectoren en de voorbereiding van de upgrade van didactisch materiaal voor het opleidingscentrum FormAlim in Verviers.

WalMeat2U: een mobiele opleidingsinfrastructuur voor de vleessector

Vleesverwerking maakt een belangrijk deel uit van de voedingsindustrie en de opleiding van werknemers, leerlingen en werkzoekenden in deze richting heeft steeds de nodige aandacht gevraagd. In 2013 werd een dossier voorbereid om mobiele infrastructuur aan te schaffen, die de opleiding tot slachter, versnijder, uitbener en slicer op locatie in de meest moderne omstandigheden mogelijk moet maken.

E-learning instrument voor brouwerijen: hoe brouw ik bier op een kwalitatieve manier?

Bier brouwen is in de loop van jaren sterk geprofessionaliseerd. Onder andere de toenemende interesse in speciaalbieren, aandacht voor voedselveiligheid, nieuwe productietechnieken en innovatieve verpakkingen hebben hiervoor gezorgd. In 2013 startte IPV met de ontwikkeling van een didactische webplatform: **FormaBière**. Dit wordt een leerinstrument waarmee brouwerijen hun productieoperatoren kunnen opleiden.

IPV Youtube-kanaal: didactisch filmmateriaal Bakkerij

In 2013 opende IPV een Youtube-kanaal met ondertussen 55 didactische filmpjes, voornamelijk voor bakkers: chocoladebewerking (opleiding Stéphane Leroux), proeven bloembeoordeling, bakprocessen en bereidingen (banket)bakkerij,...

www.youtube.com/user/ipvifp

Opleidingsoverleg in ondernemingsraad: met nog meer kennis van zaken

De sociale partners van de voedingsindustrie vinden het belangrijk dat opleiding meer aan bod komt in het sociaal overleg op bedrijfsniveau. Het sectorakkoord 2013-2014 legt op bedrijfsniveau een sectoraal model voor het opleidingsplan op, waarbij overleg met de vakbondsafvaardiging centraal staat. Het overleg over dit opleidingsplan en ook het onthaalbeleid is tevens een voorwaarde om tussenkomen van IPV te ontvangen.

Om HR-verantwoordelijken en vakbondsafgevaardigden te ondersteunen in dit overleg heeft IPV een

praktische gids opgesteld, die uit twee delen bestaat:

- Wegwijs in de sectorale verplichtingen en hulpmiddelen, met informatie over: het verplichte minimum aantal uren opleiding, het sectoraal model van het opleidingsplan, het opleidingsgesprek, het IPV-opleidingsbilan, het onthaalbeleid, IPV en het betaald educatief verlof.
- Het overleg over het opleidingsplan, met praktische tips en aanwijzingen: voorbereiding voor de HR-verantwoordelijke, voorbereiding voor de vakbondsafgevaardigde, aandachtspunten bij het overleg, oplossingen voor obstakels, de betrokkenheid van leidinggevenden, de evaluatie.

De algemene informatie over het sectorakkoord is te vinden op www.ipv.be/sectorcao. Bedrijven én vakbondsafgevaardigden kunnen bij IPV terecht voor informatie, advies en coaching.

Op basis van de praktische gids werden in 2013-2014 al ruim 500 vakbondsafgevaardigden opgeleid. Ze kunnen voor ondersteunende informatie ook terecht op vakbonden.ipv.be.

Ondersteuning via thematische websites

Competentiebeheer

Via www.competentindevoeding.be wil IPV voedingsbedrijven ondersteunen op vlak van competentieontwikkeling, via het aanbieden van instrumenten en methodes, uitgetest en aangepast aan de sector.

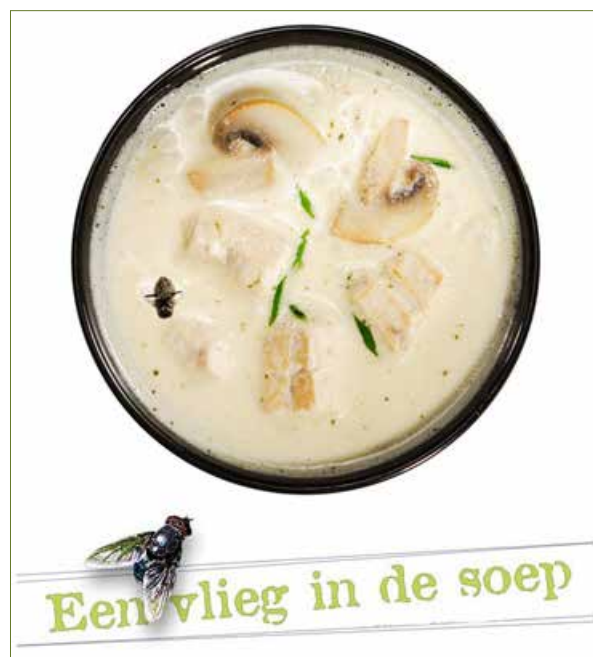
Onthaalbeleid nieuwkomers

Een goed onthaalbeleid vermindert te snelle uitstroom van pas aangeworven personeel. Het zorgt ervoor dat de rekruteringsinspanningen, die steeds meer tijd en geld kosten, niet verloren gaan. www.beteronthaal.be biedt wettelijke informatie, praktische info, checklists, instrumenten en nuttige tips en getuigenissen uit de sector.

Voedselveiligheid en kwaliteit

Het is van doorslaggevend belang voor de voedingsindustrie om permanent aandacht te besteden aan het verbeteren van de kwaliteit en de veiligheid van de voedingsmiddelen en de productieprocessen. De grote interesse in de opleidingen Voedselveiligheid tonen dit aan. Naast opleidingen biedt IPV instrumenten aan om interne opleiding te vergemakkelijken en verbeteren.

www.vliegindesoep.be is een gratis opleidingstool waarmee u de basisregels over hygiëne overloopt. Goed als opfrissing voor medewerkers of om nieuwkomers snel startklaar te krijgen.

www.leertipsvoedselveiligheid.be is een instrument om het effect van uw interne trainingen over hygiëne en voedselveiligheid te verhogen. Dit zowel voor klassieke groepsopleidingen, werkplekleren, zelfstudie of andere leervormen.

Ruimer personeels- en organisatieadvies

Adviesrol wordt steeds belangrijker

Leren is meer dan opleiden. Daarom onderneemt IPV al meerdere jaren allerlei acties om het beheer en de ontwikkeling van competenties in voedingsbedrijven te stimuleren: bedrijfsbezoeken, netwerkmomenten, advies op maat, ondersteuning diversiteitsplannen/dossiers ervaringsfonds en verspreiding van tools.

Koers richting personeelsadvies is ingezet!

IPV kreeg van zijn sociale partners de opdracht om van een opleidingsadviseur te ontwikkelen naar een personeelsadviseur. Met een nieuwe dienstverlening is een eerste stap in die richting gezet: de **HR scan**.

Samen met een IPV-adviseur of een externe partner krijgen voedingsbedrijven de kans om in te zoomen op thema's zoals personeelsplanning, aanwerving, onthaal van nieuwkomers, opleiding, interne communicatie ...

Het resultaat is een foto van het bedrijf: een zicht op de huidige situatie, waarbij zowel de sterke punten als de verbeterpunten in kaart worden gebracht. Na de analyse coacht de externe partner de HR-verantwoordelijke om de belangrijkste verbeterpunten concreet aan te pakken.

Met deze oefening wordt het mogelijk om werk te maken van onder andere een degelijk leeftijdsbewust personeelsbeleid (CAO 104), loopbaanplanning, werkbaarheid, enz ...

In 2013 maakten bijna 50 bedrijven gebruik van deze dienstverlening.

Organisatieadvies in de steigers

In 2013 werd de basis gelegd voor nog een nieuwe dienstverlening: **de organisatiescan**.

Meer en meer zijn bedrijfsleiders zich bewust dat arbeidsorganisatie een hefboom is om betere resultaten te behalen en om sneller te reageren op verandering. Door verstandig gebruik te maken van teamwerking en meer verantwoordelijkheden te geven aan de werknemers in de teams is dit mogelijk. Een belangrijk effect hiervan is dat werknemers zo ook meer gemotiveerd raken: hun jobs worden doorgaans meer gevarieerd (en dus interessanter) en ze voelen zich meer betrokken bij de te behalen resultaten. De kwaliteit van de arbeid stijgt.

Voedingsbedrijven kunnen een IPV-adviseur samen met een externe partner inhuren om hun organisatie te analyseren en verbetermogelijkheden in kaart te brengen, en dit op verschillende vlakken: de organisatiestructuur, de systemen, de cultuur en de medewerkers. Net als bij de HR-scan is aansluitend op deze analyse tijd voorzien voor coaching van relevante acties.

De organisatiescan wordt in 2014 uitgetest in enkele pilootbedrijven.

Instroom en doorstroom **bevorderen**, uitstroom **begeleiden**

Voedingsmiddelentechnologie, een studiedomein met toekomst

De samenwerking met het secundair onderwijs kent een lange traditie, maar in 2013 kwam ook de samenwerking met het hoger onderwijs uit de startblokken. Bepaalde bachelors en masters hebben een afstudeerrichting in voedingsindustrie, voedingsmiddelentechnologie of agro-industrie. Gezien de stabiele werkgelegenheid in de sector staan deze afstudeerrichtingen garant voor snelle tewerkstelling. IPV wil de dialoog tussen voedingsbedrijven, food professionals, hogescholen en studenten bevorderen. Daarnaast wil ze de instroom in deze voedingsgerichte studierichtingen stimuleren door ze bekend te maken onder scholieren. Daarom heeft IPV het online platform www.foodtechnologists.be opgericht. Opleidingen, stageplaatsen, vacatures, seminars en nieuws binnen het domein voedingstechnologie worden er verzameld.

Verder werken aan sectoral branding

Op de website www.foodatwork.info informeert IPV het ruime publiek over de voedingsindustrie en werken in de voedingsindustrie. Cijfermateriaal, foto's en concrete vacatures geven een beeld van de

mogelijkheden. Daarnaast kunnen werkgevers op de website ook tips vinden om de aantrekkelijkheid van hun bedrijf voor potentiële werknemers te verhogen. In 2013 werd een twitterkanaal geopend en sinds

kort is er een sectorlogo dat werkgevers gratis bij hun vacatures kunnen plaatsen beschikbaar. Ook organisatoren van sectorgerelateerde evenementen beginnen het merk 'Food@work' te ontdekken, met in het najaar 2014 de opleidings- en jobbeurs Food@work LIVE in het Miummm (Roeselare).

Elke werknemer heeft recht op een IPV opleidingsbilan

In het sectorakkoord 2013-2014 is voorzien dat alle werknemers via IPV een opleidingsfiche kunnen bekomen met een overzicht van alle gevolgde opleidingen via IPV. Het opleidingsbilan bevat de volgende informatie over alle opleidingen gevolgd met tussenkomst van IPV:

- Naam van de werknemer
- Titel van de gevolgde opleiding
- Tijdstip waarop de opleiding gevolgd werd
- Duurtijd van de gevolgde opleiding
- Naam van de lesgever/opleidingsinstantie

Werknemers kunnen hun opleidingsbilan aanvragen via hun werkgever of via www.ipv.be/mijnopleidingen.

Ontslagen werknemers hebben recht op opleiding

Al verscheidene jaren kunnen werknemers die getroffen worden door een collectief ontslag bij IPV terecht voor opleidingen die hun kansen op een nieuwe job verhogen. Sinds 2012 biedt IPV ook bij een 'individueel ontslag' tussenkomsten voor opleidingen van ex-werknemers (tot 2500 euro per persoon).

A photograph of three women in an office setting. In the foreground, a woman with dark hair, wearing a green cardigan, is looking at a computer monitor. In the background, two other women are seated at desks, one holding a colorful document. The office environment includes computer monitors, keyboards, and papers.

IPV vzw

Opleidingen en personeelsadvies

Birminghamstraat 225

1070 Anderlecht

Tel. 02/52 88 930

Fax 02/52 88 940

www.ipv.be